

STAPPENPLAN DROES

WAT TE DOEN BIJ EEN DROESUITBRAAK EN HOE VOORKOM JE HET?

DROES BIJ PAARDEN ... LIEVER VOORKOMEN DAN GENEZEN!

Jaarlijks zijn er in Nederland meerdere uitbraken van droes. Droes is een zeer besmettelijke paardenziekte, die we niet moeten onderschatten. Natuurlijk wil je jouw paard(en) zo optimaal mogelijk beschermen tegen droes. In deze folder hebben we daarom de belangrijkste informatie over droes voor je verzameld.

Naast preventieve tips, lees je in het stalprotocol (pagina's 10 en 11) ook wat je het beste kunt doen als droes op stal of in de buurt uitbreekt. Overleg ook zeker met je dierenarts welke (preventieve) maatregelen je kunt nemen om droes zoveel mogelijk buiten de staldeuren te houden!

DE OORZAAK EN VERSPREIDING VAN DROES

Droes wordt veroorzaakt door *Streptococcus equi* subsp. *equi* en is de meest voorkomende bacteriële luchtwegziekteverwekker bij paarden. De ziekte wordt via direct neus-neus contact en mondcontact (van paard tot paard) of indirect contact (via handen, emmers, tuig of waterbakken) overgebracht. Eigenlijk alles waarmee een met droes besmet paard in aanraking komt, vormt een mogelijke besmettingsbron voor een ander paard.

SYMPTOMEN EN DIAGNOSE DROES

Er zijn meerdere ziekteverschijnselen (symptomen) die kunnen duiden op droes. De ernst van de verschijnselen wordt onder meer veroorzaakt door de afweer van het paard, de hoeveelheid bacteriën waarmee het paard in contact komt en de duur van blootstelling. Zo zijn volwassen paarden die droes al hebben meegemaakt en tegen droes gevaccineerde paarden minder gevoelig voor droes. Zij kunnen een milde vorm laten zien.

MOGELIJKE SYMPTOMEN DROES

- Koorts.
- Niet (goed) eten.
- Sloom.
- Zwelling van klieren (lymfeknopen) in de hoofd-hals regio.
- Abscessen in deze lymfeknopen.
- Ontstoken oogleden en pus uit de ogen.
- Vieze neus, geel snot.
- Moeilijke of versnelde ademhaling.
- Benauwdheid.
- Sterfte.

Voordat de diagnose van droes daadwerkelijk bevestigd kan worden, dient een dierenarts eerst een neusswab, luchtzakspoeling of abcesinhoud te onderzoeken.

HOE KAN JE DROES VOORKOMEN?

Droes geeft veel ongemak. Niet alleen voor het paard, maar ook voor jou als ruiter en stalgenoten. Bovendien heeft de ziekte een sterk negatief effect op het welzijn van het paard. Helaas is droes de meest voorkomende bacteriële luchtweginfectie bij paarden. Toch zijn er wel degelijk maatregelen die je kunt nemen om droes zoveel mogelijk buiten de staldeuren te houden. Hieronder zetten we de belangrijkste preventietips op een rij.

PREVENTIETIPS DROES

De belangrijkste maatregelen tegen droes zijn een goede stalhygiëne en vaccinatie!

- Overweeg vaccinatie voor een goede bescherming. Wanneer alle paarden in de koppel of in een stal gevaccineerd worden, kan dit de infectiedruk verlagen. Vraag je dierenarts om advies.
- Zorg voor een goede stalhygiëne en ruim dagelijks mestballen op.
- Houd de stalbodem droog en schoon. Vochtige plekken zijn een broedplaats van bacteriën.
- Was altijd je handen tussen contactmomenten met verschillende paarden.
- Werk met schoon, droog voer en stro.
- Reinig de drinkbakken minimaal één keer per week. Verwijder regelmatig vuil uit de drinkbakken en zorg dagelijks voor schoon drinkwater.
- Gebruik individuele drinkbakken. De droesbacterie kan 4 tot 6 weken overleven in water. Gedeelde drinkbakken kunnen dus een belangrijke bron van infectie zijn.
- Laat paarden ook tijdens wedstrijden niet drinken uit gezamenlijke waterbakken maar neem een eigen emmer mee en vul die met kraanwater.
- Houd nieuwe paarden tenminste drie weken in quarantaine.
- Laat paarden niet neuzen.

- Houd schriftelijke documentatie bij van alle paarden op stal, maar ook van paarden die je stal bezoeken en verlaten.
- Zorg dat elk paard eigen borstels en materialen heeft.

Aanvullende preventietips voor jonge paarden:

- Paarden van alle leeftijden kunnen ziek worden, maar vooral bij jonge paarden komt droes vaak voor.
- Scheid veulens, jaarlingen en 2-jarigen van de volwassen paarden.
- Maak kleine opfokgroepen op basis van geslacht en leeftijd.
- Overweeg individuele stalling waar nodig.
- Zorg voor een optimale gezondheid van veulens en jaarlingen:
 - Laat jonge paarden voldoende bewegen.
 - Geef goede voeding.
 - Creëer ruime, frisse en droge stallen.
 - Zorg voor goede gezondheidszorg (bescherm jonge paarden tegen griep en tetanus en ontworm ze regelmatig).

HOE DROES TE BEHANDELEN?

Besmette paarden dienen direct geïsoleerd te worden. Zorg voor zacht krachtvoer (slobber), voldoende ruwvoer en vers drinkwater. Bij hoge koorts zal de dierenarts eventueel koortsremmers geven. Laat abscessen rijpen zodat ze doorbreken of geopend kunnen worden. Soms moeten deze nog dagelijks worden gespoeld. Pus en het spoelsel bevatten zeer veel bacteriën en zijn dus erg besmettelijk voor paarden.

Zodra een paard besmet is met droes, kan een paard problemen krijgen met ademen of slikken. Na het openen of doorbreken van de abscessen, verdwijnen de ziekteverschijnselen meestal snel. Tijdens de ziekte is een goede zorg noodzakelijk. Het doormaken van droes geeft helaas slechts een deel van de paarden levenslange bescherming.

MOGELIJKE COMPLICATIES DROES

- Longontsteking.
- Verslagen droes (abscessen in het hele lichaam mogelijk).
- Purpura hemorrhagica of morbus maculosus (een soort allergische reactie op de bacterie).

VERSLAGEN DROES

Bij verslagen droes verspreiden de bacteriën zich via de lymfevaten of het bloedvatstelsel. Er kunnen dan, naast abscessen aan het hoofd, ook elders in het lichaam abscessen ontstaan. Paarden met verslagen droes herstellen zelden volledig en kunnen te maken krijgen met zeer ernstige complicaties of zelfs aan droes overlijden.

TIP: Probeer een paard met verslagen droes aangepast voer, zoals slobber en gras, te laten eten.

NIET AANGIFTEPLICHTIG, MAAR NEEM JE VERANTWOORDELIJKHEID!

Droes is in Nederland geen aangifteplichtige ziekte, maar van een paardeneigenaar wordt wel verwacht dat hij of zij de verantwoordelijkheid neemt om te voorkomen dat de ziekte zich verder verspreidt. Wanneer er op een stal droes heerst, laat paarden dan niet op wedstrijd of naar een andere stal gaan. Laat ook geen paarden op een bedrijf komen als een van de paarden droes heeft en communiceer open naar stallen in de omgeving.

WAT TE DOEN NA EEN UITBRAAK?

In het stalprotocol op de volgende pagina, zie je precies welke stappen je moet doorlopen in het geval van een droesuitbraak. Vaak zijn dragers de oorzaak van een droesuitbraak. Deze dieren vertonen doorgaans weinig of geen symptomen van droes, maar scheiden de bacterie wel met tussenpozen uit. Een stal die verdacht is van droes, dient direct gesloten te worden. De gewenste sluitingstijd van het bedrijf met droes is daarom minimaal vier, maar bij voorkeur 6 weken na herstel van de laatste patiënt.

Dragers zijn paarden die in het verleden droes hebben doorgemaakt, maar waarbij de bacterie niet volledig uit hun lichaam is verdwenen. Ontstekingsresten (met daarin de droesbacterie) kunnen in de luchtzakken achterblijven, waardoor het paard erg lang (maanden en soms jaren!) drager blijft en andere paarden kan besmetten.

INFECTIEBRONNEN DROES

- Zieke dieren.
- Herstellende dieren.
- Dragere.
- Besmette gebruiksvoorwerpen.
- Stalvloeren, hekken, drinkbakken, randen en boxwanden.

OVERDRACHT VAN DE DROESBACTERIE

- De droesbacterie wordt via de neus of de mond opgenomen:
 - Via direct contact: voornamelijk neus-neus contact of door op korte afstand naar een ander paard te hoesten of te briesen.
 - Via indirect contact via het delen van stallen, drinkwater, voer, tuig of handen van verzorgers. Ook honden en katten kunnen de droesbacterie overdragen.
- Afhankelijk van de weersomstandigheden kan de droesbacterie 4 tot 6 weken overleven in water. Gedeelde drinkbakken kunnen dus een belangrijke bron van infectie zijn.
- Op hekken, weilanden, boxwanden etcetera overleeft de bacterie doorgaans korter (enkele dagen tot een week). Paarden kunnen daar de droesbacterie opnemen.

UITSCHIEDING VAN DE DROESBACTERIE

- Uitscheiding via de neus begint in het algemeen 1-3 dagen na het begin van de koorts. Bij 2x daags temperaturen kunnen nieuwe gevallen direct worden geïsoleerd vóórdat ze zelf de bacterie uitscheiden en dus voordat ze andere paarden kunnen besmetten.
- In lang niet alle gevallen van droes treedt de typerende lymfeknoopzwellings en abcdering op. Het herkennen van de ziekte kan dan moeilijker zijn, waardoor de droesbacterie langer de kans krijgt om zich van paard naar paard te verspreiden.
- Uitscheiding via de neus stopt doorgaans na 2-3 weken, maar kan soms 4-6 weken en incidenteel nog langer aanhouden. Sommige paarden blijven dus 4-6 weken nadat de pussige neus-/ooguitvloeiing is gestopt besmettelijk.

GA OP ZOEK NAAR DRAGERPAARDEN

Bij ongeveer 10% van de paarden blijft de besmetting in de luchtzakken aanwezig. Deze dragers kunnen de bacterie ongezien en gedurende maanden tot jaren met tussenpozen uitscheiden zonder dat ze er zelf ziek van zijn, maar daarmee wel andere paarden besmetten. Wanneer er op een bedrijf steeds opnieuw uitbraken van droes optreden, ga dan serieus op zoek naar de 'dragerpaarden'. Paarden kunnen ook drager worden zonder voorafgaande klinische verschijnselen passend bij droes.

REINIGINGS- EN DESINFECTIETIPS RONDOM EEN DROESUITBRAAK

Om droes aan te pakken, is een goede stalhygiëne cruciaal. Is er sprake van een droesuitbraak of heb je onlangs een droesuitbraak in de buurt gehad? Een goede stalhygiëne kan de infectiedruk sterk verminderen. Onderstaande reinigings- en desinfectietips helpen verdere verspreiding te voorkomen!

- Verwijder alle bodembedekking (stro, zaagsel of vlas) en voer het zo snel mogelijk af.
- Reinig bodem en muren door grondig te schrobben met water en zeep. Gebruik geen hogedrukspuit: de bacterie kan zich dan via kleine waterdruppeltjes in de lucht verspreiden.
- Laat bodem en muren goed opdrogen.
- Desinfecteer met bijvoorbeeld Halamid® en laat dit 20 minuten inwerken.
- Spoel goed af met water.
- Laat alles zeer goed drogen.
- Desinfecteer schoeisel nadat je op wedstrijd of in een andere stal bent geweest of gebruik wegwerp-overschoentjes.
- Gebruik voor elk paard aparte poets- en schoonmaakspullen.
- Was en desinfecteer je handen tussen contactmomenten met andere paarden of gebruik wegwerphandschoenen.
- Houd harnachement, dekens en zadeldekjes gescheiden.
- Zorg ervoor dat verzorgers aparte kleding (per stal/paard) dragen en gescheiden materialen gebruiken.
- Verzorg eerst de gezonde paarden en pas als laatste de paarden met droes.

STALPROTOCOL DROES

PAARD/PONY VERDACHT VAN DROES?

- **Stap 1.** Isoleer onmiddellijk alle paarden om het risico op overdracht te beperken. De isolatie-afstand dient minimaal 10-15 meter te zijn.
- **Stap 2.** Bel de dierenarts.
 - Laat de dierenarts controleren en bevestigen of het paard droes heeft.
 - Houd het paard in isolatie tot het tegendeel bewezen is.
- **Stap 3.** Breng de stal/pensionhouder en bezoekers direct op de hoogte dat er droes heerst op stal. Stel ook naburige paardenbedrijven/paardenhouders op de hoogte van de uitbraak.
- **Stap 4.** Neem maatregelen om verspreiding tegen te gaan.
 - Stop onmiddellijk alle paardenbewegingen van en naar het bedrijf. Paarden kunnen vier tot zes weken na het stoppen van de neus/oog/abces uitvloeiing besmettelijk blijven. Het bedrijf moet daarom vier tot zes weken gesloten blijven nadat de laatste ziektesymptomen zijn verdwenen.
 - Overweeg vaccinatie.
- Zorg voor een strikte naleving van alle isolatie- en hygiënemaatregelen.
- Besteed voldoende tijd aan communicatie. Zorg ervoor dat één dierenarts samen met de stalleigenaar of beheerder de leiding neemt. Zeker op bedrijven waar meerdere eigenaren en dierenartsen komen.
- Deel de paarden na controle op in drie groepen (groen, oranje, rood), ook al is er nauwelijks ruimte om de groepen fysiek te scheiden. Het vermijden van neus-neus contact tussen de groepen is al een belangrijke maatregel!
 - Deel niets tussen de groepen. Gebruik bv. groene tape voor emmers voor de groene groep, oranje voor de oranje groep et cetera.
 - Laat -indien mogelijk- elke groep door ander personeel verzorgen. Werk anders van groen naar oranje naar rood.
- **Stap 5.** Handhaaf de hygiënemaatregelen.
 - Nadat de laatste klinische droesverschijnselen zijn waargenomen, dient het bedrijf nog vier tot zes weken gesloten te blijven voor andere paarden. Paarden kunnen vier tot zes weken na het stoppen van de neus/oog/abces uitvloeiing besmettelijk blijven.

TIP: vaccineer alle paarden in de koppel of in een stal.
Zo verlaag je de infectiedruk!

DROES RISICO

LAAG RISICO;

paarden hebben geen contact gehad met paarden uit de oranje of rode groep.

Maatregelen:

- Overweeg vaccinatie. Paarden in de groene groep kunnen meteen gevaccineerd worden.
- Blijf elk paard monitoren. Bij droesverschijnselen voeg je het desbetreffende paard onmiddellijk toe aan de rode groep.

MATIG RISICO;

paarden zijn in contact geweest met een besmet paard.

Maatregelen:

- Blijf monitoren. Wanneer je klinische droesverschijnselen signaleert, voeg je het paard onmiddellijk toe aan de rode groep.
- Temperatuur elk paard twee keer per dag. Bij meer dan 38,5°C voeg je het desbetreffende paard onmiddellijk toe aan de rode groep.

HOOG RISICO;

paarden vertonen droesverschijnselen of er is al droes vastgesteld.

Maatregelen:

- Isoleer snel.
- Temperatuur elk paard twee keer per dag. Vraag bij aanhoudende hoge koorts advies aan de dierenarts.
- Let op: Paarden uit deze groep kunnen pas vrij van droes verklaard worden, nadat in een luchtzakspoeling of in drie neusswabs geen droes is aangetoond.

MSD Animal Health helpt je graag om droes onder controle te houden. Heb je aanvullende vragen of wil je meer lezen over droes? Bezoek onze website voor meer informatie.

VERMOED JE DROES BIJ JE PAARD?

Neem direct contact op met je dierenarts voor advies!